

Г.О. Кундєєва,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економічної теорії

Національного університету харчових технологій,

м. Київ

ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯФОРМУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИСТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Серед головних засад сучасного суспільного розвитку найвищою цінністю визнається людське життя, а чисельна міра цієї цінності – ступінь наближення середньої тривалості життя людини до її біологічно видової, що, насамперед, залежить від здоров'я. В умовах сьогодення здоров'я населення стає одним із найбільш цінних економічних ресурсів для держави, а безпека здоров'я людини – основою економічної безпеки, що дозволяє визначити здоров'я як головний економічний ресурс, який забезпечує національну безпеку держави.

Головна вимога до сучасної освіти полягає в тому, що вона має стати гуманістично орієнтованою, розглядати людину як основну цінність, бути спрямованою на розвиток особистості. При такому підході будь-які форми, методи, технології освіти є не самоціллю, а повинні розглядатися в контексті однієї з основних завдань освіти – забезпечення максимально сприятливих умов для саморозвитку та адаптації з позиції здоров'яформувальної поведінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу спрямували на дослідження проблем освіти і здоров'я такі відомі зарубіжні вчені як Н.Абаскалова, А.Бедворс, Д.Бедворс, І.Брехман, Е.Вайнер, Т.Гіголаєва, Д.Натбім, Т.Орехова, Р.Пірсіг, Л.Татарникова, К.Тоунз, Р.Шнейдер. Питанням здоров'я і формуванню здорового способу життя присвячені праці

видатних вітчизняних науковців як М.Амосов, Г.Апанасенко, Е.Булич, В.Горащук, Ю.Кундієв, І.Мурашов, Н.Харченко та інші.

Мета дослідження полягає в дослідженні здоров'яформувальної поведінки студентської молоді як пріоритетного завдання сучасної освіти. Реалізація мети можлива завдяки вирішенню наступних завдань: розробки методичних і організаційних підходів до формування здорового способу життя студентства та збереження здоров'я студентської молоді, відтворення здоров'я даного контингенту як одного з пріоритетів вищої професійної освіти, адаптування до умов навчально-виховного процесу здоров'язберігаючих педагогічних технологій, що забезпечили б ефективну реалізацію орієнтування студентської молоді на здоровий спосіб життя.

Основний зміст. Проблема здоров'я людини ніколи не була обмежена лише рамками медичної науки і практики, а у цивілізованому суспільстві давно трансформувалася в освітню площину. Не використовувати цей потенціал в системі вищих навчальних закладів було б неприпустимим для України [1]. Зрозумілим є посилений інтерес сучасних науковців до актуальних питань щодо розробки інноваційних освітніх технологій впливу на особистість та способів їх ефективного й оптимального використання у навчально-виховному процесі вищої школи. Одна з найважливіших проблем викладання у ВШ – проблема технологій навчання – залишається актуальною як у теоретичному, так і у практичному плані. Від її вирішення залежать і навчальний процес, і діяльність викладача й студентів, а отже, й результат навчання у вищій школі в цілому [2]. Постає питання щодо орієнтування студента на здоровий спосіб життя – стратегією орієнтування, яка на думку В. Ігнатової, адекватна реальній ситуації розвитку особистості студента, не вносить конфліктів в його освітні потреби, торкається основних сфер особистості (пізнавальну, емоційно-мотиваційну, діяльну) і пропонує комплекс заходів ознайомчого, рекомендаційного, підтримуючого характеру, які спрямовані на досягнення певного результату [3].

Проблеми збереження та відтворення здоров'я студентів детермінують і стратегічні завдання сучасного ВНЗ, що спрямовані на створення здоров'яформуючого середовища і впровадження системи здоров'яформуючого виховання студентів. Удосконалення культури здоров'я і трансформація її в образ життя впливає на зміну соціокультурного простору студентства. Культура здоров'я, як складова частина загальної культури людини і суспільства, що включає ціннісне ставлення до здоров'я, проявляється у системі сформованих людиною цінностей, знань, умінь і навичок щодо формування, збереження і зміцнення здоров'я.

Важливе місце в процесі формування здорового способу життя студентської молоді займають особистісно-мотиваційні якості індивіда, його життєві орієнтири. Особистісно-мотиваційна установка студента на втілення своїх соціальних можливостей лежить в основі формування здорового способу життя та здоров'яформувальної поведінки. Така поведінка – це сформований у людини спосіб організації виробничої, побутової та культурної сторін життєдіяльності, що дозволяє в тій чи іншій мірі реалізувати свій потенціал, який зберігає і поліпшує здоров'я індивіда, та набір дій, спрямований на збереження і зміцнення здоров'я. Здоров'яформувальна поведінка повстає під впливом політичних, економічних, соціальних, правових, медичних, санітарно-гігієнічних та культурних норм і правил і спрямована на раціональне споживання «капіталу здоров'я» та його ефективне відтворення [4]. Основою цієї поведінки є знання і мотивація необхідності турботи про власне і громадське здоров'я (відмова від шкідливих звичок, здорова середовище проживання, правильне харчування, раціональне використання часу сну і відпочинку, а також фізична активність).

Освітні установи покликані формувати міцну життєву установку на здоров'я і здоровий спосіб життя на різних етапах розвитку молодого покоління, яка стає провідною в системі виховання студентів. Для формування здорового способу життя студентської молоді, необхідна розробка комплексу заходів, що включають: забезпечення соціально-економічних умов повноцінної

життєдіяльності; цілеспрямоване формування свідомості та поведінки, що відповідають цінностям здоров'я; створення умов для оптимального режиму праці та відпочинку й, насамперед, рухової активності.

Як свідчать результати наукових надбань [5, 6], реалізація права студентів на здоров'я вимагає розробки спеціальної комплексної програми (в тому числі і нарівні кожного конкретного ВНЗ), що забезпечує збереження і підтримання здоров'я студентства. Ця програма вимагає здійснення діяльності за такими основними напрямками:

- створення соціокультурного простору, орієнтованого на формування здорового способу життя студентів;

- формування здоров'яорієнтованого іміджу ВНЗ;

- організацію соціальної реклами цінностей здорового способу життя у ВНЗ;

- забезпечення конкурентоспроможності моделі здорового способу життя студентів серед інших способів життєдіяльності.

- розвиток технологій самоосвіти студентів у сфері формування культури здоров'я.

- включення в систему оцінки якості діяльності ВНЗ, інтегральних показників рівня здоров'я студентів і професорсько-викладацького складу.

Програма повинна бути орієнтована на активну пропаганду здорового способу життя серед студентської молоді; формування цінності здоров'я у студентів; актуалізацію проблеми залежної поведінки в студентському середовищі; виховання у студентів особистісних якостей, що забезпечують піднесення здоров'яформувальної поведінки.

Необхідна зміна концепції державної освіти щодо зміцнення здоров'я населення як тріади: виховання у дитинстві, освіта в школі та вищих навчальних закладах та просвіта у зрілому віці. Вся тріада «виховання-освіта-просвіта» в Україні повинна бути здоров'яформувальною, тобто, чому б і де б людина не навчалася – все повинно бути спрямовано на формування свідомого ставлення до здоров'я.

Інститутами, що забезпечують формування і поширення знань, способів і навичок збереження та накопичення капіталу здоров'я, повинні стати інститути самозберігаючої поведінки індивіда, корпоративної соціальної відповідальності та соціальної відповідальності держави.

Література

1. Корчова Г.Л. Проблема формування здоров'язберігаючої соціальної відповідальності у майбутніх інженерів-педагогів. Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології: збірник матеріалів II-ї Всеукраїнської Інтернет-конференції 28 квітня 2017 р. м. Київ / редкол.: В.В.Сидоренко, М.І.Скрипник, Я.Л.Швень. К.: ЦППО, 2017. 424 с.

2. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка». 2015. № 1(1). – С. 35 –38.

3. Игнатова В.В., Шушерина О.А. Педагогические стратегии в контексте профессионально-культурного становления личности студента вуза // Сибирский педагогический журнал. 2004. № 1. – С. 105–113.

4. Скоробогатов А.С. Зависимость между человеческим капиталом и самосохранительным поведением. // TerraEconomicus. 2010. Т. 8. № 4. С. 20–36.

5. Кожанов В.В. Саморазвитие культуры здоровья студента в процессе спортивно-ориентированного физического воспитания // Теория и практика физической культуры. 2006. № 2. С. 74–77.

6. Самарин А.В., Мехришвили Л.Л. Теоретическая модель формирования здорового образа жизни молодежи в дискурсе культуры здоровья. // The Journal of scientific articles "Health and Education Millennium", 2016. Vol. 18. No 2, p.816–820